

๕๓๒๕๑๘๐๔ : สาขาวิชาการศึกษาดลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์

คำสำคัญ : องค์ความรู้ ครูภูมิปัญญา ประณีตศิลป์ ประวัติชีวิตและผลงาน กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญา

มคอ.๖วิจัย เทพกิจ : องค์ความรู้ครูภูมิปัญญาประณีตศิลป์ โรงเรียนช่างฝีมือในวัง(หญิง).

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รศ.ดร.ศิริณา จิตต์จรัส, ดร.นิรันดร์ จงวุฒิวัด และ รศ.ดร.เสาวคนธ์ สุดสวาสดิ์. ๕๒๗/ หน้า.

การวิจัยเรื่ององค์ความรู้ครูภูมิปัญญาประณีตศิลป์ โรงเรียนช่างฝีมือในวัง(หญิง)เป็นการศึกษา ประวัติชีวิต ผลงาน องค์ความรู้และกระบวนการถ่ายทอดความรู้ของครูภูมิปัญญาประณีตศิลป์ ด้านดอกไม้สด ด้านอาหารและขนม และด้านปักสะตึง จำนวน ๕ ท่าน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ข้อมูลที่ศึกษาใช้ การสังเคราะห์เอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์เดี่ยวและกลุ่ม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล แล้วนำเสนอ ผลการศึกษาด้วยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่าครูภูมิปัญญาด้านดอกไม้สด ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในงานประณีตศิลป์ด้าน ดอกไม้สดมาจากชาววังรุ่นก่อน ซึ่งเป็นช่างดอกไม้ชั้นสูง เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติที่บรรพบุรุษได้ประดิษฐ์ คิดค้นสร้างสรรค์ และออกแบบตกแต่งให้สอดคล้องกับความเชื่อ ความศรัทธาในการแสดงออกสู่พิธีกรรม ในพระพุทธศาสนา ขนบธรรมเนียมและประเพณีไทย ครูภูมิปัญญาด้านอาหารและขนมสืบทอดการทำอาหาร และขนมแบบชาววังดั้งเดิม มีการคิดสร้างสรรค์ ปรับประยุกต์ ผสมผสาน ความรู้จากแหล่งต่างๆ จนเกิดเป็น เอกลักษณ์ทั้งในด้านรูปลักษณ์และรสชาติ ดิตสูตรของตนเองขึ้นมาให้ร่วมสมัยขณะที่ยังคงแนวอนุรักษ์ไว้ได้ อย่างครบถ้วน มีการปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องให้เป็นสูตรอาหารที่ถ่ายทอดให้อนุชนรุ่นหลังได้เรียนรู้ ครูภูมิปัญญา ด้านปักสะตึง เรียนรู้จากครูภูมิปัญญาที่สืบสานวิชาช่างปักสะตึงชั้นสูงสืบต่อกันมา และยังเรียนรู้ตาม ความสนใจ ทำให้เกิดการผสมผสานภูมิปัญญาดั้งเดิมกับภูมิปัญญาสากล ครูภูมิปัญญาประณีตศิลป์แต่ละด้าน มีวิธีการเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ที่คล้ายคลึงกัน แต่มีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของงาน ด้านดอกไม้สด จะสอนให้ใจเย็น ไม่ให้เครียดกับชิ้นงาน ใช้สุนทรีย์และสมาธิในการทำงาน ให้นักศึกษาค้นหาความถนัดและ วิธีการของตนเอง ด้านอาหารและขนมเน้นการใส่ใจลงไปในทุกกระบวนการ การให้ชิมและจุดบันทึก ด้าน ปักสะตึงให้นักศึกษาเลือกปลายเอง สอนวิธีการมองลาย และสอดแทรกด้านจิตใจให้ใจเย็น มีสมาธิ อุดทน ประณีต ละเอียดอ่อน ครูภูมิปัญญาที่มีการพัฒนาความรู้ด้านประณีตศิลป์ในราชสำนักโดยการเรียนรู้ สืบทอด และนำภูมิปัญญาที่มีอยู่มาสร้างสรรค์ผลงานอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังได้ถ่ายทอดความรู้และทักษะสู่คนรุ่นใหม่ และเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณชน ซึ่งเป็นผลให้องค์ความรู้และภูมิปัญญาได้รับการสืบทอด สิ่งที่เป็น แรงบันดาลใจในการทำงานของครูภูมิปัญญา คือ ศรัทธาที่มีต่อพระบรมวงศานุวงศ์และสำนักในการเป็น ข้าราชการและพระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในการพัฒนาความรู้ ด้านประณีตศิลป์ในราชสำนักไทยให้คงอยู่สืบไป

53251804 : MAJOR : LIFELONG EDUCATION AND HUMAN DEVELOPMENT

KEY WORDS : KNOWLEDGE/ WISDOM TEACHERS/ THAI CRAFTS/ LIFE AND WORKS
HISTORY/ KNOWLEDG TRANSFER .

MATHUVEERIN THEPKIT : THE WISDOM OF TEACHERS OF ROYAL TRADITIONAL
THAI CRAFTS SCHOOL FOR WOMEN. THESIS ADVISORS : ASSOC.PROF. SIRINA JITCHARAT,
Ph.D., DR.NIRAN JONGWUTWES, Ph.D., AND ASSOC.PROF.SAOVAKON SUDSAWASD, Ph.D.
527 pp.

The research on The Wisdom of Teachers of The Royal Traditional Thai Crafts School for Women studied life and works, history and knowledge, transferring procedure of five expert teachers in three section; fresh flowers, food and dessert, and embroidery. The research method used a qualitative research and studied with the synthesis technique of documents, interviews, observations and group interviews. The data was analyzed, synthesized and presented by descriptive analysis.

The results founded that the wisdom teachers of handcraft fresh flowers gained knowledge from the master in The Royal Court as high class crafts which were created by the forerunners and designed in accordance with their beliefs that expressed to faith in religious rituals, inherited customs, and traditions in Thailand. The wisdom teachers of food and dessert were important to inherit a traditional cooking and baking in The Royal Court. Their creativity was applied from various knowledge. There were unique in both appearance and taste as they discovered the recipes in their own while providing contemporary and conservation in entirety. Also revised and updated recipes would transfer to future generation. For wisdom teachers in handcrafted embroidery. The wisdom teachers inherited from her teacher who had a high collection of wisdom knowledge, also learning interesting things which were combined into both of traditional and universal wisdom. Each wisdom teacher had the methods and knowledge transferred similarly, but some difference depended on the kind of work. In handcrafted fresh flowers, The teacher trained the students with patience, no pressure in a piece of work, and did a concentration on works. The wisdom teachers of food and dessert focused on learning by heart, tasting flavor, and taking notes. The wisdom teachers of handcrafted embroidery trained students to select and recognize the patterns and practiced with a mindful meditation, patience and exquisitely working. The Wisdom of Teachers of The Royal Traditional Thai Crafts School for Women developed knowledge by learning an inheritable wisdom, continuing to create work. Also transferring knowledge and skills to the younger generation and disseminating knowledge to the public so that knowledge had been abiding remained. The inspiration of the wisdom teachers were faith and royalty in the Royal family and appreciated in Her royal highness princess Chakri Maha Sirindhorn's thought in this regard to develop The Royal Traditional Thai Crafts in court to remain forever.

Department of Lifelong Education

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature

Academic Year 2012

Thesis Advisors' signature 1. 2. 3.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “องค์ความรู้ครุภูมิปัญญาประณีตศิลป์ โรงเรียนช่างฝีมือในวัง(หญิง)” ประสบผลสำเร็จจุล่งไปด้วดี เนื่องจกได้รับความเมตตาและการเอาใจใส่ในการให้คำปรึกษา และแนะนำเพื่อให้พ้นฝ่าอุปสรรคต่างๆ จกทรงศาสตราจารย์ ดร. ศิริธนา จิตต์จรัส อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์หลัก ดร.นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์และรองศาสตราจารย์ ดร.เสาวคนธ์ สุดสวาสดี อาจารย์ผู้ควบคุมร่วมที่ช่วยให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ข้าพเจ้า

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และรองศาสตราจารย์ ม.ร.ว.วุฒิเลิศ เทวกุล กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาให้คำแนะนำในการแก้ไขสิ่งทีบกพร่องต่างๆ ของวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิและท่านผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและแก้ไข ใส่ใจรายละเอียดของเครื่องมือ พร้อมทั้งให้คำปรึกษา ขอกราบขอบพระคุณคุณเพ็ญศรี เขียวมีส่วน อาจารย์น้อย พูนขุนทด อาจารย์มัตติกา เทพลีทธิ อาจารย์สมพร พ่วงพันธ์ อาจารย์พิมพ์พรณ ประณีตทอง อาจารย์นิธิตา ธิมากุลและเจ้าหน้าที่ทุกท่านในโรงเรียนช่างฝีมือในวัง(หญิง) ที่ได้อนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกอย่างดียิ่งตลอดระยะเวลาของการเก็บข้อมูล

ขอขอบคุณเป็นพิเศษแต่คุณอนันต์ ประภาโส นองปุ้ย พรพิพัฒน์ ชื้อสัตย์ คุณนภางค์ สงษ์ประชา คุณธรรินทร์ เขียวมีส่วน นองนุ่นและนองมัยที่ได้ให้ความช่วยเหลือในระหว่าง การเก็บข้อมูล รวมถึงพี่น้องในภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิตและพัฒนามนุษย์ทุกคนที่ให้อำล้งใจ

ยิ่งไปกว่านั้น ขอกราบขอบพระคุณครอบครัวและบุคคลอันเป็นที่รักยิ่งที่ให้อำล้งใจ และดูแลข้าพเจ้าตลอดการเล่าเรียนรวมถึงเป็นอำล้งใจในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้

คุณค่าของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ จะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าไม่มีครุภูมิปัญญาประณีตศิลป์ โรงเรียนช่างฝีมือในวัง(หญิง) ทุกท่านที่อุทิศแรงกายแรงใจในการทำงาน เพื่อประโยชน์ต่อสังคม และประเทศชาติ จึงขอกราบขอบพระคุณแทนศิษย์ทุกคนมา ณ โอกาส นี้